

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม*

นายวีรยุทธ บุญสุวรรณ**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อเพื่อศึกษา รูปแบบ วิธีการ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการศึกษาเอกสาร(documentary analysis) และการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(in-depth interview) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า ศึกษา รูปแบบ วิธีการ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นลักษณะของรูปแบบที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง และมีวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ ติดตามการเมืองเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีจำเป็นต่อการรักษาสิทธิ ผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อประชาชนและประเทศชาติได้รับประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

บทนำ

สภาวิศวกรมีบทบาทและความสำคัญต่อการขับเคลื่อนประชาธิปไตยและประเทศเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งด้านการให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในนโยบายและปัญหาด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี อีกทั้งยังเป็นตัวแทนของประชาชนในฐานะกลุ่มวิชาชีพในการผลักดันแผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาด้านวิศวกรรมให้บรรลุเป็นส่วนสำคัญหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อ

*บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

**นักศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต(ร.ม.) สำหรับนักบริหาร รุ่นที่ 19 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าความสำคัญและบทบาทของสภาวิศวกรที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือประเทศมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วมของวิศวกรและการส่งเสริมสนับสนุนของสภาวิศวกร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวิศวกรอันส่งประโยชน์สูงสุดกับประชาชนและประเทศอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
2. เพื่อศึกษาวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านปฐมภูมิ และด้านทฤษฎี การศึกษานี้จะศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระสำคัญของรูปแบบวิธีการ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม รวมถึงในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

ขอบเขตด้านสถานที่ การศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ต้องการที่จะศึกษา คือ ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม โดยไม่จำกัดสาขา จำนวนทั้งหมด 5 คน

ขอบเขตด้านเวลา ระหว่างเดือน เมษายน ถึง พฤษภาคม พ.ศ.2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
2. ทำให้ทราบวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
3. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
4. นำแนวทางที่ได้ไปพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีผู้ให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลาย เช่น ไมรอน วีเนอร์ ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายลักษณะต่าง ๆ ใน 10 ประการ ได้แก่ (Myron Wiener, 1971, PP. 161-163)

1. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ เป็นการสนับสนุนหรือเรียกร้องต่อรัฐบาล (support and demand)
2. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ เป็นการใช้อิทธิพล (influence) กับการปฏิบัติงานของรัฐบาล หรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล
3. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย (legitimate)
4. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ต้องมีตัวแทน (representation)

5. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ บุคคลที่ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (alienation เพราะเห็นว่าไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง

6. ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองจะหมายถึง ผู้ที่มีความต้องการและสนใจ (active) ที่ให้ความสนใจต่อปัญหาบ้านเมืองหรือปัญหาสาธารณะ เช่น การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังรวมถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในแต่ละระดับ เช่น การไปใช้สิทธิหรือไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ก็ยังเปิดรับรู้อาสาสมัครมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่บ้าง

7. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ความสนใจอย่างต่อเนื่อง (persistence continuum) และจะต้องมีการจัดตั้งโรูปของสถาบัน (institutionalized) นอกจากนี้ ยังได้รวมไปถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งๆไป อาจมีความรุนแรงเมื่อจำเป็น เช่น การชุมนุมประท้วงที่เริ่มจากสันติวิธีจนขยายไปถึงขั้นใช้ความรุนแรง

8. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ ต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนืออำนาจรัฐ (bureaucratic actions) และนโยบายสาธารณะ (public policy)

9. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งในระดับชาติ (national politics) และระดับท้องถิ่น

10. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำทางการเมือง (political action) แต่ในขณะเดียวกัน แต่ละสังคมมีการกระทำทางการเมืองแตกต่างกันออกไป ตามบริบทของสังคมนั้น ๆ เช่นว่า ในสังคมหนึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หรืออาจเกิดขึ้นเพียงบางครั้งคราวหรือต่อเนื่อง อาจถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เพื่อการมีอิทธิพลในการจัดสรรนโยบายสาธารณะและบริหารนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการกระทำที่สมัครใจของสมาชิกในสังคม ที่จะทำการคัดเลือกผู้ปกครอง และกำหนดนโยบายสาธารณะที่มีทั้งโดยตรงและทางอ้อม เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง การติดต่อกับผู้แทนราษฎร การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ยังรวมไปถึงลักษณะที่กระตือรือร้นทางการเมือง ซึ่งพิจารณาจากการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่จะไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเป็นทหารหรือเจ้าหน้าที่ตุลาการ การเสียภาษี

(จรรยา สุภาพ, 2527, หน้า 310) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน เป็นไปตามสิทธิและที่กฎหมายกำหนด ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

(จันทนา สุทธิจารี, 2544, หน้า 410) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในสังคมที่จะกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อมต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการทำงานของรัฐบาล ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ รวมถึงกิจกรรมง่าย ๆ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การถกเถียงปัญหาการเมือง หรือการสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น ซึ่งการกระทำอาจจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้

ความรุนแรง การกระทำต่าง ๆ อาจโดยชอบเรื่องการเมืองหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้เช่นกัน และการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลเรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตนเอง” (Autonomous Participation) การมีส่วนร่วมซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในทางอ้อม อ้อม เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการถูกระดม” (Mobilization Participation) (ทิพาพร พิมพิสุทธิ์, 2521, หน้า 204-205) ซึ่งตรงกันกับแนวคิดของ ณรงค์ ลินสวัสดิ์ (2518, หน้า 117) ที่ได้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า บุคคลที่มีความเข้าใจและสนใจการเมือง เชื่อในประสิทธิภาพและกระบวนการทางการเมืองรวมทั้งตัวนักการเมืองด้วย และคิดว่าการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นหน้าที่ของตนมีความหวังในสิ่งที่ต้องการให้เกิด รวมถึงการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมตัวผู้ปกครอง การถดถอย ความจำเป็นที่ต้องร่วมทำประชาพิจารณ์เพื่อการตัดสินใจต่อโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ การร่วมผลักดันการกำหนดนโยบายของรัฐ การวิพากษ์วิจารณ์และการเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมือง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549, หน้า 570) นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2541, หน้า 156-157) ได้สรุปความหมายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ว่า กิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันไปด้วย รวมถึง ฤทธิวัต บิริกุลและคณะ (2546, หน้า 8) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสมัครใจ ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับ มีการดำเนินการแบบจัดองค์กรหรือไม่ โดยจะเป็นการกระทำที่มีความต่อเนื่องหรือเป็นครั้งคราวก็ได้ รวมทั้งจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาทเป็นสำคัญที่ส่งผลการกระทำนั้นถึงรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้องของประชาชนทางการเมือง การตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลอันมีผลต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม การทำประชาพิจารณ์ ผลแห่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัย ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสาร(documentary analysis) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.2 การศึกษาวิจัยสนาม ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(in-depth interview)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ วิศวกรที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมทุกสาขาในประเทศไทยจำนวน 150,146 คน (ข้อมูล ณ.วันที่ 24 เม.ย. 2562)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ วิศวกรที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพ วิศวกรรมควบคุมทุกสาขาในประเทศไทย จำนวน 5 คน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาจัดจำแนกเป็นประเด็นๆ เรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นโดยใช้วิธีการ “การตีความ” ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

ผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นลักษณะของรูปแบบที่ตัดสินใจด้วยตัวเองเพราะเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวที่จะส่งผลต่อเศรษฐกิจ การกำหนดกฎหมายต่างๆ และนโยบายที่จะส่งผลการทบต่อวิชาชีพวิศวกรรม โดยพิจารณาจากนโยบายเป็นหลัก ที่อยู่ภายใต้การตัดสินใจจากหลายวิธีด้วยกันคือ ต้องมีการศึกษาข้อมูลรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้วยตัวเองไม่ว่าจะเป็นการเมืองภาพรวมระดับประเทศ

2. วิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

ผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมมีวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการและยังติดตามการเมืองเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิตที่ที่จำเป็นและขาดมิได้ ในการรักษาสีติ ผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อประชาชนและประเทศชาติได้รับประโยชน์สูงสุด โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้วยตัวเองทั้งที่เป็นการเมืองภาพรวมระดับประเทศหรือการเมืองภายในองค์กรของวิชาชีพวิศวกรรมเอง โดยมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่มวิศวกรรมและยังติดตามข้อมูลข่าวสารของสภาวิศวกร เพื่อที่จะหาข้อสรุปในเรื่องต่างๆที่จะตัดสินใจไปในทิศทางเดียวกัน

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

ผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวที่จะส่งผลต่อเศรษฐกิจ การกำหนดกฎหมายต่างๆ และนโยบายที่จะส่งผลการทบต่อวิชาชีพวิศวกรรม โดยพิจารณาจากนโยบายเป็นหลัก ที่อยู่ภายใต้การตัดสินใจจากหลายวิธีด้วยกันและจำเป็นต้องดำเนินการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมคือ ต้องมีการศึกษาข้อมูลรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้วยตัวเองไม่ว่าจะเป็นการเมืองภาพรวมระดับประเทศ การเมืองภายในองค์กรของวิชาชีพวิศวกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มวิศวกรรม หรือติดตามข้อมูลข่าวสารของสภาวิศวกรเพื่อหาข้อสรุปในการดำเนินการเรื่องต่างๆต่อไปและเพื่อมีอำนาจในการต่อรองที่จะปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และผลประโยชน์ของวิชาชีพวิศวกรรมเองที่อยู่ในพื้นฐานของความเป็นธรรม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดไม่ว่าจะเป็นเรื่องความปลอดภัยของประชาชน ดังนั้นผู้ประกอบการ

วิชาชีพวิศวกรรมได้ตระหนักในระบอบประชาธิปไตยและส่วนหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมืองตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการและยังติดตามการเมืองเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิตที่ที่จำเป็นและขาดมิได้ในการรักษาสิทธิ ผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อประชาชนและประเทศชาติได้รับประโยชน์สูงสุด

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม มีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นลักษณะของรูปแบบที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง และมีวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้วยตัวเองทั้งที่เป็นการเมืองภาพรวมระดับประเทศหรือการเมืองภายในองค์กรของวิชาชีพวิศวกรรมเองที่มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่มวิศวกรรมและยังติดตามข้อมูลข่าวสารของสภาวิศวกรเพื่อที่จะหาข้อสรุปในเรื่องต่างๆที่จะตัดสินใจไปในทิศทางเดียวกัน การติดตามการเมืองเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีจำเป็นต่อการรักษาสิทธิ ผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อประชาชนและประเทศชาติได้รับประโยชน์สูงสุด

จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ทั้งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิธีการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรม จะเป็นในลักษณะของการรักษาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มอาชีพวิศวกร โดยไม่ได้มองประเด็นอื่นๆที่นอกเหนือจากกลุ่มอาชีพวิศวกร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความไม่หลากหลายทางสังคม โดยในความเป็นจริงสังคมเรามีความหลากหลายเพื่อนำมาพิจารณาหลายๆมุมมอง ที่จะนำมาสู่การถกเถียงกันให้มีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิธีการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรม ที่สมบูรณ์แบบมากกว่านี้ต่อไป

บรรณานุกรม

- ประดับ เปรมดิษฐ์. (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารเรือ : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พ.ศ. 2475*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นันทนา วรรณะภูติ. (2539). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- มณฑล ฤกษ์รัตน์. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานบริษัทเอกชน : ศึกษากรณี บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กันยารัตน์ เปรมทอง. (2561). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ส่งผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- อมรชัย ปิ่นเจริญ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล.(2553). *รายงานการวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2541). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุจิต บุญบงการ. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับการพัฒนาการเมือง*.นนทบุรี: สาขา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บวรศักดิ์ อวรรณโน และคณะ.(2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ.(2541). *รายงานการวิจัยเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.